

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРИУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАУКИ ТА ОСВІТИ

Збірник матеріалів

**XXVI підсумкової науково-практичної
конференції викладачів**

22 лютого 2024

Київ 2024

УДК 061.3(063)

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАУКИ ТА ОСВІТИ: Збірник матеріалів XXVI підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ / За заг. ред. М.В. Трофименка. Київ: МДУ, 2024. 406 с.

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет вченою радою Маріупольського державного університету (протокол № 11 від 22.04.2024)

Редакційна колегія:

Голова Трофименко М.В., ректор МДУ, кандидат політичних наук, професор;

Члени редколегії Балабаниць А.В., доктор економічних наук, професор;
Безчотнікова С.В., доктор філологічних наук, професор;
Булатова О.В., доктор економічних наук, професор;
Задорожня-Княгницька Л.В., доктор педагогічних наук, професор;
Іванець Т. М., голова Ради молодих вчених МДУ, кандидат політичних наук;
Константинова Ю. В., кандидат історичних наук, доцент;
Омельченко В.Я., доктор економічних наук, професор;
Павленко О.Г., доктор філологічних наук, професор;
Романцов В.М., доктор історичних наук, професор;
Сабадаш Ю. С., доктор культурології, професор;
Тарасенко Д. Л., доктор економічних наук, професор;
Толпежніков Р.О., доктор економічних наук, професор.

Збірник містить матеріали XXVI підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ, яка відбулася 22 лютого 2024 року в Маріупольському державному університеті.

У матеріалах висвітлені актуальні проблеми розвитку міжнародних відносин та зовнішньої політики, філософії та соціології, історії, економіки та менеджменту, права, екології, кібербезпеки, документознавства, культурології, журналістики, філології, літературознавства, методики викладання, педагогіки та психології.

Видання адресоване науковцям, викладачам, аспірантам та здобувачам вищої освіти, а також усім, хто цікавиться сучасними проблемами науки та освіти.

Редакція не несе відповідальності за авторський стиль тез, опублікованих у збірнику.

подальших розробок, зокрема у сфері перекладу.

Література

1. Αναστασιάδη–Συμεωνίδη Ά. Η Νεολογία στην Κοινή Νεοελληνική. Επιστημονική Επετηρίδα της Φιλοσοφικής Σχολής του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. 1986. Παράρτημα Αρ.65.

2. Арктиκόλεξο. Викиπαίδεια. URL: <https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%91%CF%81%CE%BA%CF%84%CE%B9%CE%BA%CF%8C%CE%BB%CE%B5%CE%BE%CE%BF> (дата звернення 29.12.2023)

3. Βαλεοντής Κ. Οι σύγχρονες διαγλωσσικές αρχές της Ορολογίας και η εφαρμογή τους στην ελληνική γλώσσα (Μέρος 4). *Μεταφράζοντας. Περιοδική έκδοση των Ελλήνων μεταφραστών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής*. 2008. Τεύχος 9. Σ. 15-40. URL: <https://toaprosdokito.files.wordpress.com/2013/11/metafrazontas-2008-09.pdf> (дата звернення 29.12.2023)

4. Βαλεοντής Κ. Οι συντομομορφές στην ελληνική γλώσσα – Σχηματισμός ελληνικών αρκτικολέξων αρκτικολέξων και ακρωνύμων. 12^ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία» 7-9 Νοεμβρίου 2019, Αθήνα. URL: https://www.eleto.gr/download/Conferences/12th%20Conference/Presentations/12th-02_1-2_ValeontisKostas_Presentation.pdf (дата звернення 29.12.2023)

5. Καραχρήστου Χ. Διερεύνηση της απόδοσης γραμματικού γένους στους ακρωνυμικούς σχηματισμούς της ελληνικής. *Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία*. Ρόδος, 2023. 139 σ.

Лабецька Юлія,
кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри грецької філології
Маріупольський державний університет

НОВА РУМЕЙСЬКА ОРФОГРАФІЯ ТА ЦИФРОВІ ПРАКТИКИ НАДАЗОВСЬКИХ ГРЕКІВ

Надазовські греки давно зрозуміли, що мови, якими говорили їхні предки, втрачаються. Румейська мова включена до Атласу загрожених мов ЮНЕСКО під назвою Mariupolitan Greek [UNESCO 2010, с. 183]. Зараз, в умовах війни та окупації російськими військами більшості території компактного проживання греків Надазов'я, значна частина діяльності активістів щодо популяризації румейської мови перемістилися в інтернет-простір, хоча деякі заходи проходять оффлайн в Києві.

Що стосується писемності, що використовується для румейської мови, слід зазначити, що історично склалися такі системи: 1) запис буквами грецької абетки, що був поширений в 1920-1930 рр. ХХ ст., зі спрощеною орфографією, 2) запис кириличною абеткою на основі російських літер, запропонований в 1969 р. А. Білецьким, що його дотримувалися майже всі румейські літератори дотепер. Проте, 01 жовтня 2023 року відбулася офіційна презентація нової румейської абетки, що її розробив молодий румейський поет Микола Ахбаш та представив у вигляді відео. Для запису румейської мови Микола паралельно використовує дві графічні системи: українську та грецьку. Автор дотримується думки, що символи грецького алфавіту краще відповідають фонетиці румейської мови, але наразі для більшості румеїв найбільш прийнятним письмом є кириличне. Отже, запис грецькими літерами (з дотриманням історичної орфографії) вважається бажаним ідеалом, а кириличний запис – компромісним варіантом, пристосованим до вимог часу. При цьому Микола Ахбаш акцентує необхідність переходу на використання символів саме українського алфавіту, а не російського, як раніше. Такий спосіб написання використовує також громада греків Надазов'я в електронному форумі Telegram (<https://t.me/NadazovskiSvoi>), який є основним засобом спілкування між греками, які поїхали з окупованого Надазов'я та оселилися в Києві та інших населених пунктах України, а також тих, хто виїхав за кордон.

Вочевидь, історичний момент, який ми переживаємо, став відправною точкою для докорінних змін, як у способі самоідентифікації надазовських греків, так і в способі спілкування між ними та способі запису румейської мови. Дослідники мають зафіксувати цей момент і спробувати пролити світло на нову соціолінгвістичну реальність.

Згідно з Н. Феркляфом, дискурс є одиницею аналізу мовної реальності, за допомогою якої забезпечується зв'язок мови з владою та ідеологією (Fairclough 1989, р. 14). «Критичний дискурс-аналіз розглядає дискурс – мову, що використовується у мовленні чи на письмі – як форму «соціальної практики». Дискурс як соціальна практика передбачає діалектичний взаємозв'язок між певною дискурсивною подією та ситуацією, інститутом, та соціальною структурою, які задають його структуру... дискурс... конститує ситуації, об'єкти знання, соціальні ідентичності людей, груп та їх взаємовідносини» (Titscher, Meyer, Wodak 2000, р. 48). Аналізуючи мережевий дискурс надазовських греків, можна побачити ідеологічне підґрунтя їхніх мовленнєвих практик.

Ми здійснили якісне дослідження, яке має на меті поглиблене вивчення суб'єктивних уявлень, вірувань, практик та досвіду активістів грецької громади України, пов'язаних з використанням румейської мови в усній та письмовій формі, а також усвідомлення ролі, яку румейська мова відіграє, як чинник формування їхньої ідентичності. Для досягнення мети ми маємо знайти відповіді на такі запитання:

- Яке ідеологічне підґрунтя переходу на українську писемність для запису румейської мови, і наскільки ця зміна відображає переосмислення ідентичності надазовських греків?

- Наскільки прийнятним та доречним вбачають цей перехід учасники спільноти?

- Яким вони бачать майбутнє румейської мови і які практики вважають ефективними для її просування та ревіталізації?

Було записано шість інтерв'ю (дистанційно, через Zoom) з активними представниками грецької громади Надазов'я, з метою зафіксувати їхнє ставлення та оцінку життєздатності румейської мови та використання українського алфавіту для її запису. П'ятеро людей говорили відкрито і не заперечували, щоб їхні відомості було використано з вказівкою на джерело, а шоста людина побажала залишитися інкогніто. Найстарші з респондентів народилися в 1950-ті роки, а наймолодші – в 1990-ті. За віком і поглядами ми могли б віднести їх до активістів першого покоління, які розпочали свою діяльність, щойно з'явилася нагода для вільного розвитку національно-культурних рухів під час «перебудови», і діють відповідно до програми Федерації грецьких товариств України; і активістів другого покоління, які просувають власні ініціативи щодо культурного розвитку.

Результати дослідження демонструють, що вживання української графіки надазовськими греками вказує на їхню політичну та ідеологічну позицію. При цьому використання румейської мови з показника етнічної ідентичності перетворюється на показник національної ідентичності та опору. «Українізація» румейської багатьом здається логічним, своєчасним і необхідним кроком. Можна констатувати, що цей перехід з російської на українську версію кирилиці для запису румейської мови, що просувається активістами, отримав підтримку більшості членів спільноти надазовських греків, які або перебувають на теренах України, або з початком війни виїхали за кордон.

Водночас, однак, у такий спосіб створюються два паралельні способи запису румейської мови, і навіть на рівні використовуваних мовленнєвих практик підкреслюється ідеологічний розкол у громаді надазовських греків, більшість яких залишилася на окупованих російськими військами територіях. За цих умов перехід на грецьку писемність можна буде розглядати як примирливий шлях і повернення до коріння. В цьому ракурсі зусилля поета та мовного активіста Миколи Ахбаша представити у своїх публікаціях паралельний запис румейських текстів грецькою абеткою вважаються далекоглядними та вельми конструктивними.

Усі респонденти висловлюють занепокоєння низьким рівнем володіння румейською мовою, особливо серед молоді, і погоджуються, що потрібно докладати більше зусиль для

запису та збереження мови в цифровому форматі. Також наголошується на необхідності просування якісного контенту у соціальних мережах, щоб залучити молодь та популяризувати румейську культуру на міжнародному рівні. Вважається, що ця акція сприятиме переформулюванню ідентичності греків Надазов'я, звільненню від комплексу меншовартості, нав'язаного їм радянським режимом.

Частина опитаних вважає, що останнім часом спостерігається певна активізація молоді грецького походження навколо питання своєї мови, культури та ідентичності, і відповідно, зростає її обізнаність та активність навколо цих питань. Як причини цього явища вони зазначають розширення кругозору та повсякденного досвіду, потребу самовизначення в поліморфному, нестабільному та мінливому світі. Інша частина опитаних не вважає, що відбувається щось безпрецедентне, але наголошує на зміні способу передачі інформації, що полегшує комунікацію і сприяє поширенню ідей.

Представники старшого покоління дуже песимістично дивляться на перспективи румейської мови, оскільки немає соціальних умов для її функціонування. Представники молодшого покоління, навпаки, налаштовані робити все від них залежне для збереження румейської мови: створювати дидактичні матеріали румейською, а також оригінальну та перекладу румейську літературу, створювати та популяризувати в соцмережах стікер-паки румейською, заохочувати міксування мов та багатомовні практики у спілкуванні членів спільноти.

Література

1. Fairclough N. Language and power. London: Longman, 1989. 226 p.
2. Methods of Text and Discourse Analysis / Titscher S., Meyer M., Wodak R., Vetter E. SAGE Publications Ltd, 2000. 288 p.
3. UNESCO. Atlas of the world's languages in danger; Memory of peoples; 2010. URL: <https://www.unesco.org/tools/fileretrieve/43fdd320.pdf> (дата звернення: 26.12.2023).

Мараховська Наталя,
кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри романо-германської філології
Маріупольський державний університет

АРТ-ПЕДАГОГІЧНІ МЕТОДИ У СТВОРЕННІ ІНКЛЮЗИВНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ТА НАВЧАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Відомо, що конструювання інклюзивного середовища є спрямованим на реалізацію відповідних організаційно-методичних умов в освітньому процесі з метою надання якісної